

PE URMELE STRĂMOȘULUI CUMINTE

ȘTEFAN CEL MARE ȘI SFÂNT - 500
29 IUNIE - 2 IULIE 2004

*Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au
grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare
aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința.
Iisus Hristos, ieri și azi și în veci, este același.*

Evrei 13, 7-8

Eroi au fost, eroi sunt încă ...

În viața poporului nostru, sentimentul religios s-a împletit permanent cu cel patriotic într-un chip pe deplin cumpătat. Locul unde acestea două se mărturisesc desăvârșit împreună rămâne pentru noi mănăstirea Putna, numită de Mihai Eminescu „Ierusalimul neamului românesc” sau, în vremurile stăpânirii comuniste, „școală de patriotism”.

Cel care a întărit și a îmbogățit aceste două simțăminte timp de cinci veacuri este Sfântul Ștefan cel Mare, „eroul nostru național”.

Către mormântul său – loc sfânt, „altar al conștiinței naționale” – s-au îndreptat în anul 2004 în pelerinaj mii de români de pe toate meleagurile țării și din toată Europa, de pe continentul american și chiar australian, unde fiii noștri își trăiesc permanent dorul după țara lor, România.

La 2 iulie 2004, ziua împlinirii celor 500 de ani de la strămutarea Voievodului la locașurile de veci, în rândurile pelerinilor s-au aflat și tinerii membri sau simpatizanți ai Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români și ai Ligii Tinerilor Creștini Ortodocși Români.

Ei au pornit în pelerinaj în zorii zilei de 29 iunie de la Cetatea de scaun a Sucevei, unde au participat la Slujba Sfintei Liturghii. Mulți dintre ei s-au și împărtășit. Au pornit apoi pe jos până la mănăstirea Putna însoțind Icoana Adormirii Sfântului Voievod Ștefan, așezată pe un car tras de un cal ce purta, pe o șa de epocă, o copie a sabiei lui Ștefan cel Mare și Sfânt, împreună cu Ceaslovul, Psaltirea, sfeșnicul cu trei lumini și o sfântă cruce.

Paginile acestei publicații vor mărturisi pe larg și deschis cele trăite la Putna de tinerii studenți în zilele pelerinajului românilor de pretutindeni.

Curajul și demnitatea celor care au participat la Marea Sărbătoare națională au dat mărturie de ancorare a vieții lor în sfintele simțăminte ale credinței noastre strămoșești, ale iubirii țării și a eroilor ei; au dat mărturie că sunt vrednici urmași ai Slăvitului apărător al creștinătății; au dat neclintită mărturie că tăvălugul stăpânirii comuniste n-a putut clinti temeliiile spirituale ale poporului nostru: sentimentul religios și cel patriotic. În acele zile, tinerii noștri au arătat că nu se vor clinti din crezul lor de fii adevărați ai neamului și Bisercii noastre strămoșești, că nimic și nimeni nu-i va clinti din nădejdea biruinței având drept călăuză chipul „strămoșului cuminte”, care a rămas pururea viu nu numai în paginile cronicilor, cum a rămas amintirea dușmanilor pe care i-a învins, ci mai ales în inima și sufletul fiecărui român.

†PIMEN

ARHIEPISCOP AL SUCEVEI ȘI RĂDĂUȚILOR

*Binecuvântată este Împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh
acum și pururea și în vecii vecilor!*

A început Dumnezeiasca Liturghie de la Ștefan 500.

Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române
Sfânta Liturghie din 2 iulie 2004 – prăznuirea Sfântului Ștefan cel Mare

Când a început?

A început în copilăria fiecăruia, când am aflat că Ștefan cel Mare a ridicat după fiecare bătălie câte o biserică.

A început când Măria Sa ne-a lăsat legământ: „Moldova n-a fost a strămoșilor mei, n-a fost a mea și nu e a voastră, ci a urmașilor

voștri și a urmașilor urmașilor voștri în veacul vecilor”.

A început când Părintele Stareț a spus tinerilor sosiți la începutul lui 2004 la mănăstirea Putna: „Voi, aici, pentru Ștefan ați venit! Vreau să văd ce o să faceți pe 2 iulie!”

A început cu luarea pământului pe 20 iunie...

20 iunie

Duminică, 20 iunie 2004, după Dumnezeiasca Liturghie, la Crucile din Piața Universității din București, Prea Sfințitul Varsanufie Prahoveanul, împreună cu preoții slujitori de la Biserica Studenților – Părintele Vasile Gavrilă și Părintele Iulian Naroș – au luat într-o ulcică de lut pământul pe care tinerii din capitală îl vor duce peste câteva zile la Putna.

La temelia oricărei biserici se pun sfinte moaște de martiri, căci prin jertfa lor aceștia însemnează locul în care se va aduce Jertfa Fiului lui Dumnezeu la fiecare Sfântă Liturghie.

Cei mai recentți martiri ai României sunt cei căzuți la Revoluția din Decembrie 1989. „Revoluția furată”, au spus unii, dar nimeni nu poate să fure jertfa celor de atunci. Această jertfă va rodi în generațiile ce vor urma. Un rod al acestei jertfe este și pelerinajul organizat de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, Liga Tinerilor Creștini Ortodocși Români și mănăstirea Putna întru cinstita Slăvitului Voievod al Moldovei. Între 29 iunie și 2 iulie 2004, peste 500 de tineri din toată țara au parcurs, de la Suceava la Putna, ultimul drum pământesc al Sfântului Ștefan.

În inimile lor și-a aflat lăcaș puterea sfântului; în mințile lor s-a limpezit nevoia de unitate a neamului nostru. Au simțit bucuria rugăciunii împreună, au trăit în duhul frăției care ar trebui întotdeauna să vieze între creștini, au simțit harul ce-l revarsă Dumnezeu peste cei ce-L află.

Petrecând icoana Adormirii Sfântului Ștefan, au înțeles de ce poporul l-a numit „Sveti Ștefan Vodă”, de ce, în istoria noastră, el este „cel Mare”. Este Sfânt și Mare pentru că în inima sa Și-a aflat casă primitoare Dumnezeu cel Preaînalt. Este Părinte al țării, pentru că jertfa lui întru apărarea ființei poporului a marcat pentru totdeauna rostul adânc al existenței românilor pe aceste meleaguri: a-L slăvi și a-L mărturisi drept pe Dumnezeu.

20 iunie

Studentii din 1871, însuflețiți de Eminescu, au realizat la Putna prima întâlnire a românilor de pretutindeni. Pe când Transilvania, Basarabia, Bucovina și Dobrogea nu se aflau în trupul țării, aici a răsunat din piepturile tinerilor *Deșteaptă-te, române!* În urna de argint depusă pe mormântul Voievodului, ei au pus pământ din toate colțurile țării, din locurile sfinte ale românilor. Pe urnă stă scris: „Eroului, învingătorului, apărătorului existenței române, scutului creștinătății, lui Ștefan cel Mare, junimea română academică”.

Fapta lor pecetluia ceea ce poporul simțise de mult: la Măria Sa, cel care 47 de ani nu a avut odihnă întru apărarea țării, trebuie să privească toți cei care doresc modele adevărate de slujire a poporului.

Același gând avea să cuprindă mintea și inima generației studentești a anului 2004 și avea să o conducă spre Putna, spre centrul sărbătorii *Ștefan cel Mare și Sfânt – 500*.

Mulți au mărturisit că întreaga viață le va fi marcată de acest pelerinaj. Pașii i-au purtat spre Putna, iar inimile le-au fost purtate spre Cer. *Pelerin* este cel care răspunde unei chemări a lui Dumnezeu și se îndreaptă către un *cuvânt* ce s-a lăsat *lucrat*, rostuit de Cel Preaînalt, către un sfânt.

Pr. Răzvan Tismonariu și grupul A.S.C.O.R. Craiova
Catedrala Mitropolitană – Craiova

Harta cu icoanele sfinților români dăruită
mănăstirii Putna de tinerii din A.S.C.O.R. și L.T.C.O.R.

Pr. Arhim. Luca Diaconu și grupul L.T.C.O.R. Botoșani
mănăstirea Popăuți – Botoșani

Pornind pe drumul pelerinajului împărtășești celor întâlniți din râvna și dragostea ce te însuflețesc; pe drumul de întoarcere și toată viața mai apoi, împărtășești celorlalți din tăria și harul ce le-ai agonisit întru tine. Pelerinajul este astfel propovăduire, fiind mărturisitor, este curățitor, fiind osteneală, este expresia unui suflet ce-L dorește pe Dumnezeu.

Căci în adâncimea rostului pelerinajului către mormântul Sfântului Ștefan aflăm cel mai profund mesaj al oricărui pelerinaj: pe această lume pelerini suntem către Hristos.

29 iunie

Sfinții Apostoli Petru și Pavel. Prima zi a pelerinajului. Primul pas este unul interior: Dumnezeiasca Liturghie la Cetatea de scaun din Suceava. Pe locul paraclisului unde Slăvitul Voievod și-a plecat genunchii în fața Dumnezeului nostru.

Nu se putea începe altfel: Liturghia este jertfă, este mulțumire, este laudă, este hrană pentru suflet. Un pelerinaj este o Liturghie.

Dimineața devreme, pelerinii, sosiți de seara trecută sau de-abia coborâți din tren, pornesc de la Liceul Economic din Suceava spre Cetatea de scaun.

Pentru prima dată drapelele și prapurii se unesc. Din fiecare oraș au fost aduse câteva, iar acum, laolaltă, acoperă o parte din pământ și din cer. Sau, mai bine zis, le dezvăluie: același drapel roșu, galben și albastru s-a adus și din Botoșani, și de la Tulcea, de la Craiova, de la Cluj.

În această unitate, fiecare are însă ceva propriu de spus: aceasta este dragostea *mea* de neam și țară, aceasta este jertfa strămoșilor *mei*. Acest drapel și toate celelalte le-au apărut bunicii mei la Oituz, la Giurgiu, la Alba-Iulia și oriunde i-a chemat țara. Roșu, galben și albastru vor brăzda cerul Bucovinei trei zile de acum înainte, vor cânta cu unduirea lor *Deșteptă-te, române!* unui neam împovărat de griji ce nu sunt ale sale.

Alături de drapele sunt prapurii, cu icoanele sfinților împreună-călători și ocrotitori ai noștri: Sfânta Parascheva, buna Maică a Moldovei este pe praporul ieșenilor. Cei de la Suceava îi au pe praporii lor pe Sfântul Gheorghe, pe Sfântul Ștefan și pe Sfântul Daniil Sihastrul. Sfântul Ghelasie de la Râmeți este pe praporul brașovenilor. Cei de la Constanța i-au adus pe Sf. Andrei, Apostolul românilor, și pe Sfinții Epictet și Astion. Sfinții Dimitrie Basarabov și Calinic de la Cernica sunt pe praporii bucureștenilor. Cei de la Craiova îl au pe Sfântul Nicodim, cei din Târgoviște au venit cu Sfântul Nifon, iar cei din Botoșani cu Sfântul Ioan Iacob.

Sfinți români și apărători ai legii strămoșești, ocrotitori ai neamului nostru, apărați-ne cu dragostea și puterea voastră!

ora 8.30 Podul Cetății.

Vin cei doi ierarhi ai locului: Înalt Prea Sfințitul Pimen și Prea Sfințitul Gherasim Putneanul, episcopul vicar. Sfetnici la cârma sufletului neamului românesc.

Vine icoana!

Icoana pregătită începând cu un an în urmă, de către iconarii Putnei, pentru a fi gata pentru Marea Sărbătoare. O vom săruta și o vom cerceta de multe ori pe drum. Va străluci în mijlocul nostru timp de trei zile, va fi centrul pelerinilor.

I se închină arhieriei și apoi începe Sfânta Liturghie *de la Cetate*.

Liturghia este jertfa continuă a Mântuitorului Iisus Hristos pentru noi, jertfă din care ne împărtășim comunitar. Primind Sfântul Trup și Sânge al Mântuitorului, întreaga lume se împărtășește de har.

Fiecare popor ortodox s-a dezvoltat în jurul unei jertfe și în jurul unei biserici. Din aceste locuri, el își împospătează tăria și râvna către Adevăr în momentele de încercare.

Fericit poporul pentru care are cine să slujească Sfânta Liturghie, cea de viață dătătoare!

A adormit bunul domn într-un doi iulie, la orele patru din zi. Trupul ce fără de cruțare l-a purtat în lungul și în latul Moldovei s-a îndreptat spre „mănăstirea lui cea iubită”, Putna. Iar sufletul a plinit cuvântul: „Omule, în ceea ce vei iubi, în aceea te vei transforma. Vei fi Dumnezeu, dacă vei iubi pe Dumnezeu, pământ vei fi, dacă vei iubi cele pământești.” Te-așteaptă, Slăvite Voievod Ștefan, iubiții tăi sfinți: Sfântul Constantin cel Mare, la care ai căutat ca la un strămoș de peste timp și loc, Sfinții Dimitrie și Procopie, care „au dat vâlvă” oștenilor la Râmnic și Codrii Cosminului, Sfântul Ghenadie, ocrotitor și de acum împreună-lucrător cu tine. Sfântul Nicolae, părintele milostiv al poporului, Împăratul David, dascălul pocăinței, Sfântul Ioan cel Nou, străjerul Cetății de scaun a Sucevei.

Te plânge norodul, se bucură strămoșii. Arhanghelii îl întâmpină pe cel numit purtător de biruință. În fața Mântuitorului, Maica Domnului și Sfântul Ioan Înaintemergătorul rostesc: Domnul și Dumnezeuul nostru, primește sufletul robului Tău, „de Hristos iubitorul domn Io Ștefan Voievod”.

Noi îți aducem în dar
Icoana
zugrăvită la Vaslui și Războieni,
chipul tău alergând la Hotin și Chilia,
piciorul sângerând ani și ani pentru noi.
Din lemn de stejar,
stejarul dragostei tale de popor,
poleită cu aur,
aurul dragostei tale de Dumnezeu.
Icoana spălată în taina pocăinței,
curățită de jertfa pentru dragostea ta:
Moldova.
Noi îți aducem în dar
chipul tău
pe care însuși întru Duhul
l-ai pictat.

ora 9 Sfânta Liturghie la Cetatea Sucevei. Arhiepiscopul – chip al Mântuitorului Iisus Hristos. Liturgia arhierescă – cel mai solemn act al omului. Cerul pe pământ.

Doamne, Doamne, caută din cer și vezi, și cercetează via aceasta pe care a sădit-o dreapta Ta, și o desăvârșește pe ea!

Poate omul, prea-firava făptură să-L cheme pe Atoatefăcătorul Dumnezeu?

Da! Poate, prin puterea primită de la Fiul întrupat și înviat, prin puterea dată de El apostolilor și urmașilor: episcopii și preoții.

Doamne, Doamne, caută din cer și vezi, și cercetează lumea aceasta pe care a zidit-o dreapta Ta, și o desăvârșește pe ea!

Chemarea lui Dumnezeu răzbate dintre

PS Gherasim Putneanul slujind Dumnezeiasca Proscomidie

bătrânele ziduri. De câte ori a răsunat în 500 de ani?!

Doamne, Doamne, caută din cer și vezi, și cercetează via aceasta pe care a sădit-o dreapta Ta, și o desăvârșește pe ea!

Pentru a treia oară arhiepiscopul îl cheamă pe Dumnezeu. „Căci întreaga făptură suspină cu suspine negrăite către Dumnezeu.“

Singură Ortodoxia trăiește prezența lui Dumnezeu între oameni și în Sfintele Taine. Întreaga creație este darul lui Dumnezeu către om. Față de acest dar, omul se poate dăruia pe sine lui Dumnezeu. Jertfa lui îl va face părtaș la jertfa Fiului lui Dumnezeu și prin puterea împărtășită de aceasta omul poate să conducă întreaga creație către Dumnezeu.

Primește, Doamne, jertfa aceasta pentru iertarea păcatelor tuturor fraților celor întru Hristos și pentru tot sufletul creștinesc cel necăjit și întristat, care are trebuință de mila și de ajutorul Tău.

Pentru pomenirea și iertarea păcatelor tuturor celor din veac adormiți întru dreapta credință: ale strămoșilor, ale moșilor, ale părinților, ale maicilor, ale fraților, ale surorilor, ale fiilor și fiicelor, ale celor dintr-o rudenie și seminție cu noi și ale tuturor celor care au adormit întru nădejdea învierii și a vieții veșnice.

Și pe toți, care întru nădejdea învierii și a vieții de veci, cu împărtășirea Ta au adormit, dreptmăritori creștini părinți și frați ai noștri, Iubitorele de oameni, Doamne.

Fiecare Sfântă Liturghie ne unește cu Dumnezeu, unindu-ne cu Fiul Său, Unul născut, pe Care L-a dat morții pentru a noastră mântuire. Prin jertfa noastră, ne unim cu Iisus Cel ce Se jertfește, însă și cu Iisus cel înviat.

Cu recunoștință și mulțumire, la Liturghia din Cetate, câțiva tineri au primit Sfânta Împărtășanie în genunchi.

Căci Liturghia este mulțumire, recunoștință și comuniune și sub semnul ei se va desfășura pelerinajul spre Marea Sărbătoare.

Vă felicit pentru frumusețea și purtarea dumneavoastră sufletească, și vă îndemn să iubiți Biserica, pentru că Biserica este „mama neamului românesc”.

Să fiți vrednici urmași ai lui Ștefan, plini de curaj și de demnitate în apărarea valorilor credinței și a spiritualității ortodoxe, rădăcini adevărate ale acestui neam, în prezent uitate.

Din predica IPS Pimen
la Sfânta Liturghie din 29 iunie 2004

Apărător neînfricat al dreptei credințe și al patriei străbune ocrotitor, mare ctitor de lăcașuri sfinte, Ștefane Voievod, roagă-L pe Hristos, Dumnezeu, să ne izbăvească din nevoi și din necazuri!

Pornind la drum, pe urmele Sfântului Voievod, ajungi într-un loc binecuvântat de Dumnezeu, în țara *fagilor*, și nu poți să nu te înfiori la gândul că există atâta istorie, poate atâția sfinți care au viețuit în acești codri. Și vrei, cu toate neputințele tale, cu toată firea ta care se simte străină în opinci, să repeți un moment, un fior sau chiar două: pe cel al adormirii Voievodului și al drumului parcurs de la Suceava la Putna, cu trupul adormit și cu poporul jelind după dânsul, dar și pe cel al congresului studentesc a cărui inimă au fost Eminescu și Slavici, într-o perioadă în care orice figură legendară era un prilej de unitate națională, un mijloc de supraviețuire la nivel politic și statal, dar și duhovnicesc.

Îți faci bagajele și pleci, te întâlnești cu alți tineri la Suceava, Cetatea de scaun a Sfântului Voievod și locul primei Sfinte Liturghii cu care se începe pelerinajul, mai ales că se prăznuiau Sfinții Apostoli Petru și Pavel.

Primul contact cu Moldova, cu Bucovina, de fapt, cu ceilalți pelerini, cu ierarhii și preoții pe care îi vei avea alături în aceste zile, îți dau tărie: „Uite-l pe Părintele Vasile de la București, chiar IPS Pimen o să vină cu noi!” Și așa pornești la drum, chiar pe șoseaua națională – nu-i nici un bai căci ești strașnic păzit de jandarmeria română; treci prin satele bucovinene, vezi oameni mirați sau bucuroși, sau cu lacrimi în ochi și făcându-ți cu mâna. Te oprești la o rugăciune, *Acatistul Sfântului Ștefan*, cânti cât te țin puterile și ajungi la finalul zilei, tare obosit, să îți zici: „Și în fân să mă pună că tot așa dormi.” Dar n-ai avut fericirea asta, căci a rânduit Dumnezeu locuri pentru toată lumea, deși depășisem, peste tot, numărul de oameni pe care îl puteau găzdui.

Dimineața o iei de la capăt, te surprinde cum se mobilizează oamenii prin sate să te primească, copiii cum cântă ceea ce tu doar îngânai, cum rezistă câte un pelerin care are piciorul în pioaneze, cum se încapățânează să meargă mai departe, deși numai el știe cât îl doare. Mai porți praporul filialei tale sau îl mai plasezi, în momente de neputință, altora; faci poze, uite ce costume populare frumoase au; te sună cei rămași acasă: „Da, e bine, îmi pare rău că

nu sunteți și voi aici”; auzi câte o discuție: „Da, Părintele Rafail spunea...” și așa te apropii cu fiecare popas de sfânta mănăstire Putna. Biserița din Pătrăuți, cea de la unitatea militară din Rădăuți, mănăstirea Bogdana, închinarea la moaștele Sfântului Leontie, biserița din Bivolărie, de la internatul școlii ajutoare, unde am avut cartierul general înainte de a ajunge Putna, toate acestea s-au petrecut repede și încet în același timp. De reușeai să înveșnicești timpul în fiecare moment de rugăciune, atunci nu te mai tulburai că stăteai prea puțin, sau erai prea obosit și nu te puteai concentra prea bine, sau auzai nu-știu-ce discuție mai nepotrivită cu momentul; pace, da, cred că asta simțeai, mai ales că puterile sufletești și trupești erau mai domolite de oboseala de pe drum sau de faptul că noaptea nu prea ai putut să dormi.

La mănăstire sosești cu bateriile pe final, dar ceva îți zice: „Amu, nu te lăsa, azi e ziua cea mare, azi e praznicul cel mare pentru care te-ai ostenit și tu vrei să-l umbrești doar dintr-un moft de copil crescut la oraș”.

Fiecare a trăit această zi cu bucuriile sau cu tulburările sale. Și dincolo de tot ce nu a ieșit după așteptările noastre, ziua a rămas a Sfântului Ștefan. Dar și ziua noastră: a fost ca o zi de naștere, pentru mulți poate o naștere întru Domnul.

Să dea bunul Dumnezeu să rămânem una, să ne aducem aminte că am mers împreună același drum, că am purtat aceleași greutăți, că am simțit împreună și înfrustrarea, și bucuria.

*Anamaria Bîzgan,
Brașov*

Când a fost să moară Ștefan
Multă jale-a fost în țară,
Și la patul lui de moarte
Toți boierii se-adunară.

Plânge dealul, plânge valea,
Plâng pădurile bătrâne,
Și poporu-n hohot plânge:
„Cui ne lași pe noi, stăpâne?”

„Eu vă las în grija mare,
A lui Dumnezeu cel Sfânt,
Să stați strajă la hotare,
Să păziți acest pământ.

Și de veți vedea că vine
Vreun dușman nesăbuit
Să strigați atunci la mine,
Și-oi sări și din mormânt.”

Jos în vale, sus pe creste,
Tuturora dați de veste:
Ștefan Vodă al Moldovei,
Ștefan Vodă mai trăiește!

Pelerinajul nostru a început cu Sfânta Liturghie la Cetatea de scaun a Moldovei. Cineva ni s-a alăturat, cu mare discreție, acolo la Suceava: o bătrânică.

Am descoperit-o în prima zi: mergea singură, aproape nebăgată în seamă. Era nepotrivit îmbrăcată de drum – mi-a spus mai târziu că scopul ei a fost să participe doar la Sfânta Liturghie. Totuși, acolo, pe loc, s-a hotărât să meargă mai departe, la Putna. Cu pantofi eleganți de oraș, fără bani, fără bagaj, doar ea însăși cu ceea ce avea pe ea. Dar cu o disponibilitate totală de a merge la drum.

Mergea cu noi, căci îl iubea pe „Sfântu’”. Și credea că Sfântu’ o să aibă grijă de picioarele ei bătrâne, ca să poată merge.

De fapt, ea era obișnuită cu drumul. Vara avea niște papuci pe care-i lega de picioare cu sfoară și pornea pe drumuri de munte, la mănăstiri. Dar niciodată n-a mers atât de mult și atât de departe ca acum.

În prima zi a pelerinajului, m-am ținut aproape de ea. Am aflat că a fost profesoară. Mi-a povestit despre lecțiile ei de la școală, despre elevii ei. Am simțit că felul cum mergea, hotărâtă și încrezătoare, era o lecție. Mie îmi era puțin teamă, teamă că nu voi putea merge până la capăt. Dar ei nu, nu îi era teamă. Se gândea că la întoarcere, de la Putna, se va găsi cineva care „să aibă milă de o babă ca ea” și s-o aducă acasă la Suceava.

Am mai văzut-o o dată, când mi-a zâmbit victorioasă: o localnică dintr-un sat i-a dăruit papucii ei. Astfel, prin papucii oferiți, localnica ne arăta nu doar că era cu inima alături de noi, dar că ni s-a alăturat la drum. Așa știau sătenii să participe și ei, să fie în comuniune cu noi.

Și acum bătrâna mergea împăcată, cu papucii altcuiva, rugându-se pentru aceea care i-i dăruise.

Picioarele ei bătrâne nu s-au oprit, nu s-au împiedicat, că erau ținute cu atâta dragoste de Sfântu’.

Monica Patriche, București

Cavalcada de la Pătrăuți

ora 17 Primul popas al pelerinajului e în fața Bisericii „Sfânta Cruce” din Pătrăuți, ctitorită de Sfântul Ștefan în 1487.

Ne întâmpină chipurile sfinților din Cavalcada Sfintei Cruci, o icoană rar întâlnită: în partea dreaptă, pe cer, o cruce albă. Spre ea se îndreaptă, călări, Sfântul Constantin cel Mare, modelul conducătorului creștin, sfinții arhangheli și sfinți militari. Crucea le este țel și lumină. Scena este o chemare la apărarea credinței.

A ales Măria Sa această scenă pentru a cere ajutorul sfinților în lupta sa și pentru a însufleți poporul, arătându-i că nu luptă singur. Ca și atunci, și azi este nevoie de acest gând: doar în unitate se poate apăra adevărul.

Adevărul este Persoană, este Mântuitorul. Doar prin legătura cu El se poate menține omul în adevăr. Mai mult, dorind să aperi Adevărul, ești, de fapt, apărat de acesta.

* * *

*Iubi-te-voi,
Doamne,
vârtutea mea...
Domnul este
întărirea mea și
scăparea mea și
izbăvitorul
meu!...*

Înfloreau de ecouri Cetatea de scaun a Sucevei, la cântarea acelei voci, căreia nu-i puteam atribui un nume. Era un preot, cu siguranță, dar

cine? Ne-am privit unii pe alții, cu un firicel de întrebare în ochi. Dar nicăieri nu am găsit răspunsuri și apoi cântarea s-a înălțat parcă și mai puternică, și mai covârșitoare, și mai înflorată, și ne-a purtat cu ea în lumina caldă a acelei dimineți de vară, sub pânza drapelului tricolor pe care le unduia vântul.

Era de sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, întâia dimineață a pelerinajului Suceava-Putna, în timpul Dumnezeieștii Liturghii săvârșite pe ruinele Cetății de scaun a Sfântului Ștefan cel Mare. Și parcă vocea aceea răzbătătoare și caldă nu mai era a unui singur om, ci a noastră, a tuturor, și nu numai a noastră, ci și a fiecărui oștean înveșmântat cândva în brazda Moldovei, să-și doarmă somnul binemeritat de după zbuciumul unei bătălii cu turcii, cu tătarii, cu leșii... Era și vocea lor, căci parcă toți se treziseră să cânte: *Iubi-te-voi, Doamne, vârtutea mea... Domnul este întărirea mea și scăparea mea și izbăvitorul meu!...* Atât de puternică a fost cântarea aceea!

După Liturghie, am pornit în prima etapă a drumului nostru spre Putna; ne-am abătut la Pătrăuți, să ne-nchinăm în micuța biserică, ctitorie a Sfântului Ștefan. Când ne-am întors la drumul principal, l-am găsit blocat înspre Suceava, de unde veneam. Jandarmii care ne însoțeau ne-au rugat să încercăm să mergem cât mai grupat, mai ordonat: „A fost un accident...

a murit un preot... să evităm să se mai întâmple vreo nenorocire”. Am pornit mai grupați și mai tăcuți. Murise un preot într-un accident și eram triști, deși nu-i puteam atribui un nume. Nu-l cunoșteam, dar murise un preot și cu toții ne-am rugat în gând pentru el. Abia la oprirea de seară, în Dărmănești, am aflat că preotul care a murit în accident era cel care cântase atât de răscolitor în dimineața aceea, *Iubi-te-voi, Doamne!* Și i-am aflat și numele: Părintele Ionel. Și-am mai aflat că mare parte din organizarea sărbătorii și a însuși pelerinajului nostru, lui i se datora. Și-am plâns, chiar dacă unii dintre noi fără lacrimi. Și ne-am rugat pentru el, pomenindu-l pe nume, de data aceasta. Și am legat panglică neagră, de doliu, peste ecusoanele noastre de pelerini. Și peste toaca aceea care ne vestea trecerea prin sate, sate oricum îndoliate, căci oamenii îl cunoșteau și îl iubeau mult.

Ne-a spus Părintele Vasile atunci că moartea Părintelui Ionel repune pelerinajul spre Putna sub semnul jertfei, rememorând jertfa atâtor români, deja înveșmântați în brazda Moldovei...

Ori de câte ori voi auzi de acum înainte *Iubi-te-voi, Doamne...* mă voi gândi la Părintele Ionel. Mă voi gândi la dimineața aceea, în care vocea lui răzbătătoare și caldă a cântat Domnului pentru ultima oară, trezind ecouri în sufletele noastre și-n piatra Cetății de scaun a Sucevei. Sunt sigură că toți cei care l-am auzit în dimineața aceea, ne vom gândi de-acum înainte, în astfel de momente, la Părintele Ionel.

Dar să presupunem că inimile noastre de oameni l-ar uita, că timpul ar face din vocea lui o voce căreia să nu îi putem atribui un nume, așa cum nici la început, când am auzit-o, n-am putut. Sunt, însă, convinsă că Acolo, Sus, Acolo unde contează, Acolo unde e pentru totdeauna, numele lui nu va fi uitat; căci Bincredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt a îngenunchat în ziua aceea în fața lui Dumnezeu rugându-L, cu îndrăzneala credinței: „Primește, Doamne, pe robul Tău, preotul Ionel, care a murit iubindu-Te! Înveșmântează-l în brazda Moldovei și numără-l, Doamne, printre oștenii Mei!” ...

Brândușa Vrânceanu, București

30 iunie

*Am început să cânt mergând pe jos în Țara de Sus!
Letiția Iacob, Bacău*

În curtea bisericii din Milișăuți...

N-am să uit niciodată primirea care ne-a fost făcută în Milișăuți. Câtă trudă și efort din partea localnicilor care s-au întrecut pe ei în a ne arăta prețuirea și dragostea pe care o au pentru noi! Am stat de vorbă cu o bătrână, aceasta povestindu-mi cât de mult s-au pregătit toți din sat pentru a ne întâmpina și cu câtă bucurie ne așteptau.

Copiii din sat s-au întrecut pe ei cu programul artistic pe care ni l-au prezentat în cinstea evenimentului. A fost o advărată sărbătoare în sat pentru că am venit noi! Ce bogăție de costume naționale! Atunci am simțit iubirea dintre oameni revărsându-se din belșug, umplându-ne sufletele de bucurii și veselie.

Cristina Chioveanu, București

ora 12 Tot satul ne întâmpină la Milișăuți. Tineri, copii, adulți, vârstnici, cu port popular, simt și ei nevoia să ne cânte. În toate satele prin care trecem se cântă, dar aici este un dor de Ștefan mai adânc, parcă. Părintele Paroh în cuvântul de întâmpinare ne amintește pisania bisericii zidită de Sfântul Ștefan în 1481, după bătălia de la Râmnic:

Io Ștefan voievod, din mila lui Dumnezeu domn al Țării Moldovei, fiul lui Bogdan voievod, și cu prea iubitul său fiu Alexandru, ... și a ajutat Dumnezeu pe Ștefan voievod și a biruit... De aceea Ștefan voievod a binevoit, cu a sa bunăvoință și cu gând bun, a zidi casa aceasta întru numele Sfântului Mare Mucenic Procopie, în anul 6995 (1487)

Din biserica din Milișăuți mai este un zid. Dar cândva, din acest zid părăsit, Dumnezeu va ridica o altă biserică. Cât va mai exista suflet ortodox pe aceste pământuri, va fi cine să continue „un zid părăsit și neisprăvit“, va fi cineva care să înțeleagă că pe sine trebuie să se pună jertfă la înălțarea unui lăcaș Domnului. Nimic nu se poate înveșnici fără jertfă.

Plecăm de la Milișăuți, dar pe oamenii de aici îi vom purta în inimile noastre. Ne-a legat Sfântul Ștefan, cel care ne poartă în inima sa mare pe toți. Precum în cuvântul Sfântului Pavel: „Dumnezeu mai înainte de a-L cunoaște v-a iubit pe voi“.

...și la masă

ora 9 Mănăstirea Bogdana — Rădăuți
Închinarea la moaștele Sfântului Ierarh Leontie

ora 12 Primirea pelerinilor în satul Horodnic

„Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor lui o vestește tăria.” Să îți dai seama că toate sunt creația lui Dumnezeu, că El este în toate, pretutindeni. Este poate mai greu să faci acest lucru când trăiești înconjurat de blocuri și în zgomot de claxoane. Dar lucrul acesta devine mai limpede când ești pe o pajiște, în mijlocul naturii făcute de Domnul, unde, la umbra unor copaci, slujitorii Săi Îi înalță rugăciuni.

Dana Cocargeanu, București

ora 15 Pelerinii sunt întâmpinați
de locuitorii din Gălănești

Un om simplu din Bucovina, care ne-a fost gazdă, ne-a spus: „Măi copii, sunt fericit și uimit să constat că țara asta nu-i chiar pierdută dacă niște tineri au fost capabili de un asemenea gest. Să dea Bunul Dumnezeu să ne întâlnim într-un loc mai bun și mai drept!”

Georgiana Țarălungă, Bacău

Am plecat din Cluj cu trei copii de liceu și ne-am întors cu trei oameni maturi, cu fruntea și cu obraji arși de arșița verii, de praful și de sudoarea drumului. Cu inima și ochii plini însă de dumnezeiasca bucurie a biruinței... Biruință asupra neputințelor proprii și a potrivnicului, spre slava lui Dumnezeu, spre cinstirea Sfântului Ștefan și spre veșnica pomenire a jertfei neamului nostru românesc.

Ovidiu Bagdasar, Cluj-Napoca

E greu de descris bucuria pricinuită de un grup de peste 500 de persoane care-și unesc glasurile vestind oamenilor din satele bucovinene că „Ștefan vodă mai trăiește”, „Cu noi este Dumnezeu” și „Hristos a înviat!”

Călin Cioca, Câmpia Turzii

Este vrednică de însemnare dragostea și osteneala celor care ne-au întâmpinat pe cale și a tuturor celor care au muncit la Putna și în împrejurimi pentru ca totul să meargă bine.

Și, cu ajutorul lui Dumnezeu, au reușit din plin. Nu pot decât să-I mulțumesc Domnului și să le mulțumesc tuturor pentru dragostea de care am fost învredniciți în zilele acelea.

Dana Cocargeanu, București

Oamenii pe lângă care treceam din sate, comune și orașe ne întâmpinau cu căldură și dragoste cum rar ți-e dat să întâlnești.

Mă treceau fiori prin tot corpul atunci când vedeam persoane de toate vârstele cu ochii în lacrimi, bătrâne plângând și ștergându-și lacrimile în broboadă...

Cristina Chioveanu, București

Deși sunt un om în vârstă, grupul de tineri din Bacău m-a acceptat să-i însoțesc în pelerinaj. Inițial, am crezut că este vorba de o oarecare excursie tematică pe urmele lui Ștefan cel Mare și Sfânt, dar abia pe drum mi-am dat seama că e vorba de mult mai mult.

Desigur că se poate vorbi admirativ de peisajele și monumentele întâlnite, de oamenii satelor care întâmpinau emoționați pelerinii adunați din toată țara, care cântau cântece bisericești și cântări de preamărire a Bincredinciosului Voievod Ștefan cel

Mare, dar pentru mine acest pelerinaj a fost în primul rând o adevărată inițiere în trăirea creștină a vieții de fiecare zi.

Mulțumesc lui Dumnezeu că măcar spre sfârșitul vieții mi-a dat posibilitatea ca, pentru câteva zile, să mă îmbogățesc sufletește văzându-i pe acești tineri trăind în această armonie în care îmi imaginez că trăiau primele comunități creștine.

Constantin Goranda, Bacău

ora 22.00 Bivolărie. Ultimul popas înainte de Putna. *Cu frică și cu cutremur este așteptat 2 iulie. Mâine vor fi ultimii kilometri ai pelerinajului, mâine va fi Sfânta Liturghie de la 500, mâine se va fi pus laolaltă pământul adus din întreaga țară.*

Nimeni nu se gândește la ziua de mâine ca la ultima zi. Simțim că Sărbătoarea aceasta este un început. Un început bun, un început „cu Ștefan în inimă”, cum ne vor întâmpina mâine basarabeni. Cineva întreabă dacă de aici se aude clopotul Buga, marele clopot al Putnei dăruit mănăstirii de Sfântul Ștefan. Nu este nevoie să răspundă nimeni. Toți aud glasul lui răsunând peste vremuri: „Ștefan, Ștefan”. De la Nistru pân’ la Tisa, din Hotin în Dorohoi, de la munte pân’ la mare...

2 iulie

Acest pelerinaj mi-a schimbat viața. A fost pentru mine un prilej de împăcare cu Dumnezeu, împăcare la care Sfântul Ștefan și-a adus o contribuție deosebită. A fost după o perioadă grea de luptă cu Dumnezeu în fața unor încercări grele. Cu puțin timp înainte de a merge în acest pelerinaj, voiam să ies din Ortodoxie; nu mai credeam în puterea ei de a învia din morți; nu mai găseam în Biserica Ortodoxă înviere pentru mine. Și nu m-am rugat eu Sfântului Ștefan; el a venit către mine cu dragoste și cu putere multă. Mi-a dat viață și mi-a dat curaj. M-a vindecat, și nu m-a certat. M-a pus din nou pe cale.

Afară ploua sau era arșiță; mersesem 20-25 de kilometri pe jos, dar noi, cu inima „doldora de fericire” cântam: *Deșteaptă-te, române!*, sau *Când a fost să moară Ștefan, sau Cântă cucu', bată-l vina, de răsuna Bucovina*. Ne cânta sufletul. Evenimentul la care am fost onorați să participăm – pentru mine a fost un dar extraordinar de la Dumnezeu și o cinste nemaipomenită – nu ne lăsa să fim nici oboșiți, deși eram, nici supărați sau mofturoși. Eram într-o bucurie neumbrită. Când am plecat de acasă, eu nu știam nici imnul național. Și ce cântece patriotice are neamul nostru! Câtă încărcătură spirituală și culturală au! Câtă viață!

Când cântam:

„... Și poporu-n hohot plânge:

Cui ne lași pe noi stăpâne?

Eu vă las în grija mare

A lui Dumnezeu Cel Sfânt...”

cuvintele acestea deveneau realitate. Și strigătul către voievod, dar și răspunsul lui.

Am plecat de acasă nu numai după îndrăznețe lupte cu Dumnezeu și după adânci și încâlcite căderi și patimi. Am plecat de acasă total insensibilă la duh, fără legătură cu viața duhovnicească, cu teama că voi rămâne pe lângă eveniment, că nu voi înțelege nimic.

Pelerinajul acesta m-a scos cu totul din situația omului „normal”, „integrat în societate”.

Și m-a introdus într-o cu totul altă realitate, într-o realitate duhovnicească. M-a introdus în voia lui Dumnezeu. M-a scos din interminabilele planificări, strategii, evaluări, decizii care se extinseseră nebunește de la sfera profesională la cea personală. Am învățat despre ce înseamnă să fii în voia lui Dumnezeu, să te lași în voia lui Dumnezeu. Să nu planifici! Să nu evaluezi! Ce revărsare de har! Câtă pace!

Nu mă mai gândeam nici un moment că am de mers vreo 80 de kilometri pe jos. Mă gândeam de fiecare dată că am de făcut numai un pas și nu mă gândeam deloc la următorul. Și ne-a purtat Sfântul Ștefan; și când ieși cu Ștefan cel Mare la luptă... Dacă nu ar fi fost Dumnezeu cu noi, nu am fi rezistat. Eram în prezența vie a lui Dumnezeu Care ne acoperea și ne întărea; eram cu Sfântul Ștefan. Nu credeam că atunci când ești în voia lui Dumnezeu îți este atât de bine. Până acum mi se părea nesigur. Acum temerile mi se spulberaseră. Le luaseră locul pacea, încrederea și bucuria prezenței lui Dumnezeu.

Un alt aspect deosebit a fost cel al înfrățirii. Deși eram vreo 500 de oameni din toate colțurile țării, dintre care cei mai mulți ne vedeam pentru prima dată, noi nu ne simțeam străini. Parcă ne cunoșteam dintotdeauna. Eram împreună, eram în comuniune.

Sunt convinsă că fiecare a trăit altfel acest eveniment și că sunt multe lucruri pe care nu le-am înțeles încă.

Îi mulțumesc lui Dumnezeu că ne-a dăruit asemenea daruri, asemenea șansă; pentru că ne-a dăruit un asemenea sfânt și pentru că și-a făcut milă și cu mine și m-a mai scos un pic din cele ale neființei mele. Și mă rog să țină mănăstirea Putna pentru ca să mai trăim și noi; să țină Biserica Lui și poporul acesta, să ne păzească de vrăjmașii cei din afară și de cei dinăuntru pentru rugăciunile Voievodului nostru!

M.F., București

Ce am învățat în acest pelerinaj?

Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!

Înainte de pelerinajul la Putna mă feream să vorbesc despre Sfântul Ștefan, mă feream să cer mijlocirea Sfântului Ștefan în rugăciune. Un prieten mi-a spus, când i-am mărturisit rezerva mea, că, după ce voi participa la sărbătoarea de la Putna, se va schimba ceva.

Ceea ce-am simțit mă face acum să îl văd pe Sfântul Ștefan cu alți ochi: ai inimii.

Ovidiu Cornea, Cluj-Napoca

Noi, pelerinii, am putut să ne bucurăm de această ocazie specială de a fi atât de aproape de această temelie istorică și spirituală a neamului românesc, dar cei care nu au fost alături de noi din diferite motive ar trebui să știe că nu trebuie să fii la Putna ca să aprinzi o lumânare în memoria domnului Ștefan, căci Ștefan este peste tot plaiul românesc.

Carmen Dumitrescu, Târgoviște

Pot spune că suntem o generație fericită și binecuvântată de Dumnezeu pentru că sub ochii noștri s-au împlinit 500 de ani de la trecerea la cele veșnice a Bincredinciosului Ștefan cel Mare și Sfânt. Pentru mine sărbătoarea a însemnat foarte mult, am avut ocazia să înțeleg încă o dată cine a fost și cine este Ștefan cel Mare pentru poporul român și nu numai.

Am văzut cum granițele au dispărut și ne-am unit în rugăciune acolo unde Ștefan cel Mare își odihnește trupul ostenit de lupte. Cu trupul stă în mormânt, iar cu sufletul la Dumnezeu, de unde ne ocrotește.

Cristina Sbiera, Sibiu

ora 20 Elevii Colegiului Național Militar „Ștefan cel Mare și Sfânt” din Câmpulung Moldovenesc pregătesc torțele pentru ceea ce se va întâmpla odată cu lăsarea serii.

În Cartea de Oaspeți a Mănăstirii Putna, fiecărui an din perioada interbelică îi corespunde mesajul promoției de absolvenți ai acestei vechi școli de ofițeri. Profesori și elevi, mulți dintre ei se vor înveșnici în lupta pentru țară în cel de-al Doilea Război Mondial. Până atunci, însă, fiecare generație se va închina Voievodului, fiecare va face un legământ de taină în inima sa: ajută-ne, Doamne, să fim „oameni ai Măriei Sale”!

Generația de la 500 și-a scris și ea numele la Putna. Și l-a scris cu lumină, alături de tinerii studenți din țară. Numele lor este ȘTEFAN având deasupra o Cruce.

În numele Crucii s-a luptat Slăvitul Voievod. Cu sfânta cruce se însemnează tot omul ce înțelege una din marile taine ale lumii: nu-L poți iubi pe Dumnezeu fără a-ți duce Crucea asemenea Mântuitorului Iisus Hristos. Aceasta este jertfa fiecăruia spre iertarea păcatelor.

Crucea este purtătoare de lumină. Candelă care, prin consumarea untdelemnului, dăruiește lumină este icoană a jertfei aducătoare de har dumnezeiesc. Cine nu trece prin cruce, nu ajunge la Înviere. Cine nu moare păcatului nu poate fi alături de Hristos Cel ce cu moartea pe moarte a călcat. Omul care știe să-și ducă întru smerenie și răbdare crucea vieții devine purtător de Hristos,

căci s-a făcut asemenea Lui. Poporul care știe să-și ducă întru demnitate și înțelepciune crucea devine popor al lui Dumnezeu. Conducătorul care știe să-și poarte poporul spre cruce devine părinte duhovnicesc al neamului său.

Așa a fost Măria Sa Ștefan. Icoana de pe Dealul Crucii din această seară este mărturia faptului că toți cei de la 500 au pătruns sensul îngenunchierii Voievodului în fața Maicii Domnului și a Mântuitorului din filele Tetraevangheliarului de la Humor: *Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.*

Torțele Putnei

Pe dealul de pe care, cum spune legenda, a pornit din arcu lui Ștefan săgeata care a hotărât așezarea mănăstirii Putna, acum sclipea o cruce înaltă, îmbrățișând cu brațele ei zarea. Oamenii își ațintiseră privirile spre ea. Amestecați în marea de spectatori, așteptam. Inimile noastre își uneau bătăile emoționate cu cele ale inimilor fraților noștri, cei care, după pelerinajul de aproape 80 de kilometri, mai avuseseră totuși puterea să urce dealul, în urmă cu mai bine de două ore, conduși de un pluton de soldați. Nici un ceas electronic nu măsură, în curgere inversă, timpul rămas până la ora 23.00; nici un ceas n-ar fi putut avea precizia pulsației inimilor noastre.

Deodată, ca la un semnal nevăzut, la picioarele crucii s-a aprins dealul de numele Bincredinciosului Voievod: ȘTEFAN. Știam că numele era scris de flăcările torțelor pe care le țineau în mâini prietenii noștri, dar ne părea că inimile lor se făcuseră torțe... așa de fierbinți le simțeam pe-ale noastre! Un ropot de aplauze a

scuturat văzduhul și-un murmur de admirație și bucurie a vălurit mulțimea care privea. N-am avut timp să ne împărtășim impresiile... acolo, sus, totul se desfășura într-o viteză amețitoare, cu o precizie care-ți tăia respirația. Din lumina lui ȘTEFAN s-au ridicat alte luminițe, care au prins contur și au format o cruce. Alte aplauze, alte murmure, ici-colo strigăte de uimire.

Doar când luminile au început să se replieze, am realizat că spectacolul se sfârșise și că ei urmau să coboare. Părintele Vasile ne-a adunat pe toți cei care rămăseserăm jos: într-o coloană frumoasă, deschisă de steagurile tricolore, de prapori și de urnele cu pământ adus din toată țara, am pornit în întâmpinarea lor. În față de tot, Părintele Vasile, bătând toaca. Răsunau bătăile toacei ca o bătaie de inimă.

Ne-am întâlnit la cea dintâi poartă a mănăstirii; de acolo am pornit cântând, înapoi, spre curțile Putnei. Odată ajunși aici, coloana a înconjurat biserica și s-a oprit în fața scenei pe care, de dimineață, se slujise Sfânta Liturghie. Aici a primit Înalt Prea Sfințitul Pimen, din mâinile tinerilor, urnele cu pământul cules din fiecare mare centru universitar al țării. L-a primit și l-a binecuvântat, reamintind că acela care nu iubește pământul pe care s-a născut, acela care nu își simte rădăcinile crescând în acest pământ, acela nu e creștin, nu e român și nici măcar om nu poate fi numit.

Pământul nostru s-a adunat într-o singură urnă: era de parcă întreaga Românie, în mic,

venise să se adăpostească la picioarele Sfântului Ștefan... steagurile și prapori, aduși, de asemenea, din toată țara și purtați de-a lungul celor 80 de kilometri străbătuți pe jos de la Suceava la Putna, au fost și ei dăruiți mănăstirii.

Apoi, ca la un semn, purtătorii de torțe, transfigurați de emoție, au îngenuncheat. Am îngenuncheat și noi. Și, pe deasupra capetelor noastre plecate în rugăciune, au răsunat timp de câteva minute, acordurile melodiei *Liniște*, cântată la trompetă de un ofițer. Totul era cu adevărat liniște în jur, o liniște bună și caldă. Am ridicat ochii: luminile care înconjuraseră biserica Putnei, proiectaseră, înaltă și zveltă, turla acesteia pe cer, pe albul unui nor aproape invizibil în noapte. Era de parcă o altă Putnă privea spre noi de sus, umbrindu-ne cu binecuvântare...

Luminile torțelor s-au stins, Putna cea de pe cer a mai rămas câteva secunde. Ce lumină a mai ținut-o, oare, acolo? Și dintr-odată am înțeles că-n fapt torțele Putnei ardeau în noi; torțele Putnei au fost în noaptea aceea – și vor fi mereu – inimile noastre.

Brândușa Vrânceanu, București

* * *

ora 24 IPS Pimen, Părintele Stareț și Părintele Vasile pun în urna închinată mănăstirii Putna pământ din urnele aduse de participanți. Va fi un singur glas: cel al pământului din Brașov, Cluj Napoca, Motru, Săveni, Chișinău, Hotin, Galați, București, Cetatea Movila, Baia Mare, Iași, Alba Iulia, Suceava, Tulcea, Sibiu, Câmpia Turzii, Bacău, Târgoviște, Craiova, Timișoara, Constanța, Buzău, Botoșani.

Glasul pământului Țării!

Urna din 1871 și urna din 2004 vor spune românilor de pretutindeni că locul lor natal este și Putna, că născându-se români s-au născut urmași al Slăvitului Voievod Ștefan. Ele vor fi martori nemincinoși despre cum am trăit sau nu am trăit Viața dăruită de înaintași, despre cum ne-am împlinit sau nu datoria de români.

Cum spune Scriptura: „dacă vor tăcea aceștia, pietrele vor striga...”

* * *

Doamne Dumnezeul nostru, primește ale Tale dintru ale Tale!

Acest pământ adus din toate colțurile țării e un simbol al unității noastre, unitate pentru care slăvitul Ștefan Voievod a dus atâtea lupte.

Pământul pentru noi este un lucru sfânt. El este numit în limba greacă „mamă”, pentru că din el ne naștem și el ne hrănește. Din pământ suntem, în același pământ vom merge. Dar acest pământ va fi transfigurat, ca întreaga creație, și-și va purta frumusețile pe care Dumnezeu i le-a dat, frumuseți la care și noi am adăugat.

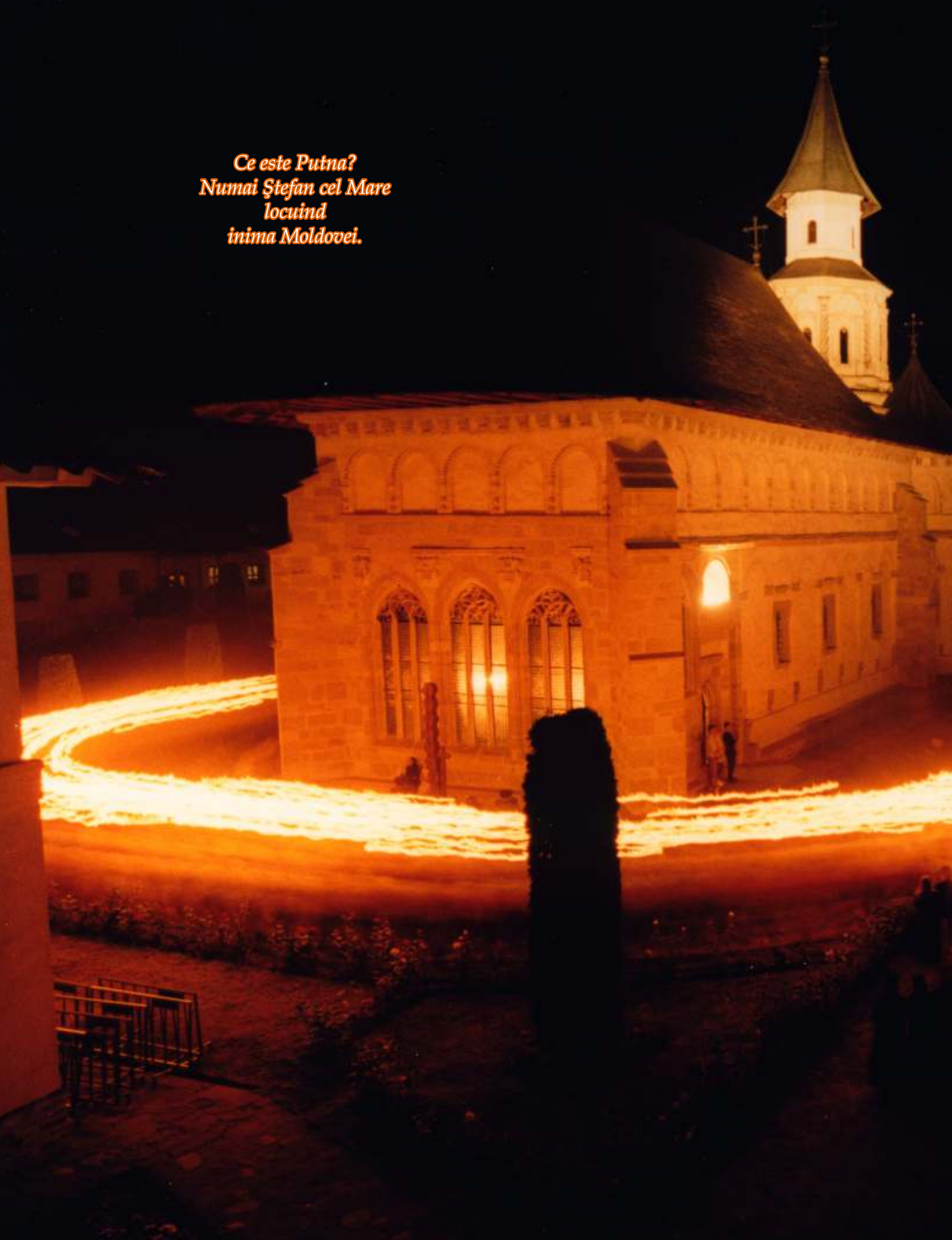
Este sfânt pentru că în pământul țării sunt îngropați moșii și strămoșii noștri. Pe noi pământul ne unește. El ne învață să fim oameni realiști, cum se spune, să călcăm cu picioarele pe pământ. Numai că pământul pe care noi călcăm este sfințit prin jertfa înaintașilor noștri, prin sângele vărsat pentru apărarea credinței strămoșești și a neamului.

Doamne Iisuse Hristoase, primește această jertfă, acest pământ, și păstrează-ne în unitatea de credință, de gândire, de simțire și de lucrare românească și creștinească, în vecii vecilor. Amin!

La mulți ani și bucuria mântuirii. Amin!

IPS Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

*Ce este Putna?
Numai Ștefan cel Mare
locuind
inima Moldovei.*

Întâia duminică după Marea Sărbătoare. Pacea pe care o are fiecare zi a Învierii e sporită de pacea conștiinței împăcate că a săvârșit un lucru ca în fața lui Dumnezeu.

După Sfânta Liturghie, Părintele Stareț al Putnei primește crucea purtată de frații din Basarabia. Cu Ștefan în inimă, 11 basarabeni au parcurs pe jos, în 12 zile, cei 500 de kilometri dintre Chișinău și Putna. O vor face iarăși la întoarcere, cu o cruce primită de la mănăstire. Pentru toți cei de față, cuvântul rostit de Părintele Stareț a fost o lumină întru deslușirea rostului acestui pelerinaj și a viitorului nostru:

Dacă-ți îndrepti mintea și inima către Dumnezeu, reușești să îți atingi scopul propus. Toate piedicile, toate ispitele, toate vicleniile sunt îndepărtate, pentru că deasupra lor e Părintele Ceresc, e Dumnezeu nostru în Care am crezut și în Care credem, pe Care Îl mărturisim și Care ne dă tărie și putere.

Cine nu știe despre deportările din Basarabia și

4 iulie

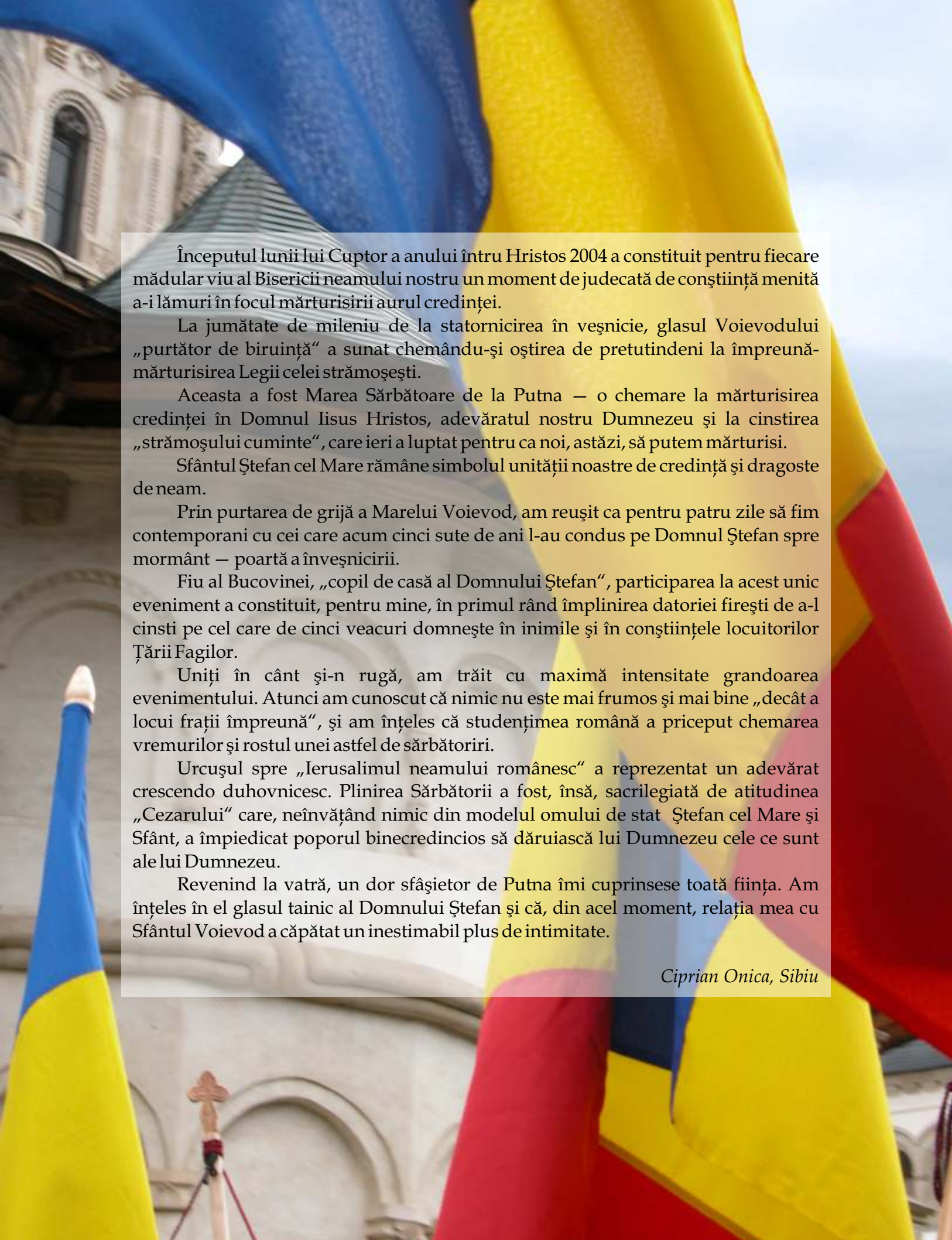

din Nordul Bucovinei, cine nu știe de necazurile care sunt și astăzi, căci atei nu au pierit?

Frații noștri au adus o cruce mare pentru că e crucea lor. Și am să-i rog să lase aici crucea aceasta mare, să n-o mai ducă înapoi în Basarabia, ci s-o pună pe umerii lui Ștefan. Să pună pe umerii Măriei Sale, a Slăvitului Voievod, suferințele lor, necazurile lor, neajunsurile lor. Pe toate să le lase în această cruce, aici, la mormântul lui Ștefan. Iar noi de aici, de la Putna, să le dăm o cruce mai mică, pe care să o ia cu ei, ca de azi înainte să se ușureze necazurile românilor de dincolo, din stânga Prutului, să se ușureze ispitele lor, și în felul acesta să poată și ei să-L trăiască mai mult pe Dumnezeu, să-L trăiască mai mult pe Ștefan, așa cum a fost el.

Primiți, frați români, această cruce care să vă fie spre ușurare în ispite și încercări, și dați crucea aceasta Putnei, Voievodului Ștefan; să rămână la noi crucea suferințelor românilor din Basarabia!

Începutul lunii lui Cuptor a anului întru Hristos 2004 a constituit pentru fiecare mădular viu al Bisericii neamului nostru un moment de judecată de conștiință menită a-i lămuri în focul mărturisirii aurul credinței.

La jumătate de mileniu de la statornicirea în veșnicie, glasul Voievodului „purtător de biruință” a sunat chemându-și oștirea de pretutindeni la împreună-mărturisirea Legii celei strămoșești.

Aceasta a fost Marea Sărbătoare de la Putna – o chemare la mărturisirea credinței în Domnul Iisus Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu și la cinstirea „strămoșului cuminte”, care ieri a luptat pentru ca noi, astăzi, să putem mărturisi.

Sfântul Ștefan cel Mare rămâne simbolul unității noastre de credință și dragoste de neam.

Prin purtarea de grijă a Marelui Voievod, am reușit ca pentru patru zile să fim contemporani cu cei care acum cinci sute de ani l-au condus pe Domnul Ștefan spre mormânt – poartă a înveșnicirii.

Fiu al Bucovinei, „copil de casă al Domnului Ștefan”, participarea la acest unic eveniment a constituit, pentru mine, în primul rând împlinirea datoriei firești de a-l cinsti pe cel care de cinci veacuri domnește în inimile și în conștiințele locuitorilor Țării Fagilor.

Uniți în cânt și-n rugă, am trăit cu maximă intensitate grandoarea evenimentului. Atunci am cunoscut că nimic nu este mai frumos și mai bine „decât a locui frații împreună”, și am înțeles că studențimea română a priceput chemarea vremurilor și rostul unei astfel de sărbătoriri.

Urcușul spre „Ierusalimul neamului românesc” a reprezentat un adevărat crescendo duhovnicesc. Plinirea Sărbătorii a fost, însă, sacrilegiată de atitudinea „Cezarului” care, neînvățând nimic din modelul omului de stat Ștefan cel Mare și Sfânt, a împiedicat poporul binecredincios să dăruiască lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu.

Revenind la vatră, un dor sfâșietor de Putna îmi cuprinsese toată ființa. Am înțeles în el glasul tainic al Domnului Ștefan și că, din acel moment, relația mea cu Sfântul Voievod a căpătat un inestimabil plus de intimitate.

Ciprian Onica, Sibiu

Pentru orice bucurie se cuvine să aducem mulțumire lui Dumnezeu și celor prin care ne-a fost dată. Mulțumim tuturor acestor tineri care, prin pelerinajul pe urmele Slăvitului Voievod, au adus Marii Sărbători „Ștefan – 500” o lumină deosebită. În cartea de istorie a Putnei și în cartea istoriei neamului românesc, drumul lor va fi asemenea unei împărtășiri cu faptele sfinte ale strămoșilor. Peste timp, eco-ul pașilor acestora va mișca în alte generații glasul conștiinței:

Închinându-te la mormântul Slăvitului Voievod, române, nu uita... Ai un neam, o țară și o lege. Ai strămoși ce ți-au dat acest neam, această țară și această credință prin viața lor și prin moartea lor. Ești azi aici pentru că pe aceste locuri s-a luptat un Ștefan, un Mircea și un Mihai...

Pământul mustește de sângele strămoșilor ca Jertfa din Potir.

Cei care în 1989 au strigat: „Vom muri și vom fi liberi” au aflat Adevărul, după cuvântul Mântuitorului: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața”.

Sfinții și eroii sădiți de Dumnezeu pe acest pământ să te însuflă și pe tine. Ascultă glasul lor, roagă-te lor, primește ajutorul lor. De ești botezat ca ei, fă și faptele lor. De vei face faptele lor, vei primi cununa lor. În viața lor află pildă, află putere, află râvnă. În viața lor află adevăratul duh al poporului dreptslăvitor: duhul jertfei.

Ia aminte, dar, de unde vii, pentru a ști încotro să te îndrepti!

**Starețul mănăstirii Putna,
Arhimandrit Melchisedec Velnic**

**ASOCIAȚIA STUDENȚILOR
CREȘTINI ORTODOCȘI ROMÂNI**

**LIGA TINERILOR
CREȘTINI ORTODOCȘI ROMÂNI**

SFÂNTA MĂNĂSTIRE PUTNA